

U ovom broju možete pročitati:

- Istraživanje: Šta se čita, gleda, sluša...(2)
- Monitoring: Radio BIH
- Medijska legislativa u Federaciji BiH: Kantonalni propisi - sličnosti i razlike (2)
- Federalna televizija: Šta traže hrvatski predstavnici
- Oko monitora
- Vijesti
- Prilog: Obavještenje radio i tv stanicama (IMC)

Novosti o medijima

Svake druge sedmice priprema
agencija SAFAX, Sarajevo
<http://www.mp-institut.com/>

◆ Novinarstvo i demokratija

◆ Mediji u tranziciji

Broj 25, Serija I

Sarajevo, 8. februar 1999.

Istraživanje

Šta se čita, gleda, sluša...(2)

Centar za manjine iz Sarajeva i Media plan institut Sarajevo izvršili su istraživanje o stavovima stanovništva prema aktuelnim političkim, socijalnim, kulturnim i drugim društvenim pitanjima koja bitno opredjeljuju položaj građana u društvu. U okviru ovog istraživanja, koje je obuhvatilo 2800 ispitanika iz 22 grada u Federaciji BiH i Republici Srpskoj, analizirani su i odgovori građana na pitanja šta slušaju, gledaju i čitaju.

Statistički uzorak je zasnovan na socijalnoj, dobnoj, polnoj i nacionalnoj strukturi stanovništva prema statističkim podacima iz 1991 i procjenama iz 1996 godine. Analiza rezultata je izvršena za svaki grad posebno. Uzorak za pojedini grad, zavisno od veličine, iznosio je od 100 do 200 ispitanika.

U ovom pregledu daćemo procentualne podatke o medijima koji se najrađe prate u pojedinim sredinama. Do odgovora na ovo pitanje došli smo ukrštanjem odgovora na pitanje »koje novine, tv i radio stanica su vam dostupni u vašem mjestu« i pitanja »koju dnevnu novinu, tv program i radio program najrađe pratite«. Svaki anketirani je mogao nabrojati sve medije koji su mu dostupni, a u odgovoru, šta najrađe prati, izabrati po dva medija iz svake medijske grupe.

Bugojno: Najčitaniji *Dnevni avaz*

U Bugojnu je, prema ovom istraživanju, najčitaniji *Dnevni avaz* (32,0 %), a iza njega je *Oslobođenje* (25,0 %). *Slobodna BiH* je najčitanija od listova iz Hrvatske.

TV BiH (79,0 %), pa Hrvatska TV (50,0 %) su najgledanije televizije kod anketiranih gledalaca. Lokalnu TV Bugojno rado gleda 19 % ispitanika.

Radio BiH (59,0 %), prema ovom istraživanju, ima najviše slušalaca. Iza njega je Radio FERN sa 13 % slušalaca. Od lokalnih radio stanica najrađe se sluša Radio Bugojno (14,0 %).

Derвента: Nezavisne novine i Srpska TV

Nezavisne novine iz Banja Luke (42,0 %) spadaju među dva lista koja se najrađe čitaju. Drugi je *Glas srpski* (36,0 %). Od novina iz Jugoslavije, najviše se čitaju *Večernje novosti* (21,0 %)

Srpska TV (96,0 %) je apsolutni šampion u broju građana koji biraju dva najdraža TV programa. TV BiH je na drugom mjestu (62,0 %), ali ova tv ima i relativno najveću gledanost, jer se svaki ispitanik, koji ima mogućnost prijema signala ove televizije, izjasnio i da je gleda.

Srpski radio sluša 95 % ispitanika. Iza njega je Radio Srbije (34,0 %). Najslušanija lokalna radio stanica je Radio Džungla (4,0%).

Slobodna BiH (57,0 %) i *Večernji list* (21,0 %) su listovi koje najrađe čitaju naši ispitanici.

HTV gleda 41% Drvarčana, ali samo 46 % njih ima mogućnost da prati bilo koji signal televizije.

Najslušanija radio stanica je Radio Fern (59,0 %), a iza njega je Radio Herceg Bosna (40,0 %). Ispitanici kažu da podjednako slušaju Radio Livno (13,0 %) i Srpski radio (12,0%).

Fojnica: Najslušaniji Radio BiH

Dnevni avaz (54,0 %) spada u listove koje ispitanici u ovom gradu najradije čitaju. Podjednako se čitaju *Oslobođenje* (33,0 %) i *Večernje novine* (32,0 %). *Slobodnu BiH* čita 2% ispitanih građana.

Sa 79 % Televizija BiH prednjači u gledanosti. Iza toga je Studio 99 iz Sarajeva (koji ovdje ima predajnik) sa 10 %. Interesantno je da relativno veliki broj ispitanika (26,0 %) među svoje najgledanije programe stavlja one koje prima putem vlastitih satelitskih antena.

Od mnoštva radio stanica, prema našem istraživanju, najslušaniji je Radio BiH (63,0 %). Od lokalnih radio stanica najslušaniji je Radio Hayat iz Pazarića (11,0%).

Srebrenica: U prvom planu beogradska štampa

Beogradske *Večernje novosti* (45,0 %) i *Politiku* (19,0 %) najviše čitaju anketirani građani Srebrenice. Od listova iz BiH odnosno Republike Srpske *Glas srpski* ima 17 % čitalaca, dok *Nezavisne novine* imaju 3 %.

Novosti o medijima- na jednom mjestu o aktuelnim medijskim događanjima u Bosni i Hercegovini
Izlazi svakog drugog ponedjeljka na engleskom i bosanskom/hrvatskom/srpskom jeziku. Tekstovi domaćih autora objavljuju se na jeziku kojim se autor služi.

Izdaje: **Media plan** i novinska agencija **Safax**
Urednik: Zoran Udovičić

Redakcija u Sarajevu:
Patriotske lige 30/III, Sarajevo;
Tel/fax:+387 71 213 078, 206 542
E-mail:

safax-mp@bih.net.ba

Dopisništvo u Banja Luci:
Braće Mažar 74, Banjaluka;
Tel/fax: + 381 78 217 943

<http://www.mp-institut.com/>

**PREŠTAMPAVANJE DOZVOLJENO
UZ NAZNAKU AGENCIJE I AUTORA**

Media plan i Safax zahvaljuju Fondu Otvoreno društvo Soros Sarajevo i Evropskoj komisiji – PHARE program za podršku izlaženju ovog servisa u 1998. godini.

Program SRT-a je neuporedivo najgledaniji (85,0 %), dok TV Srbije i lokalna TV Srebrenica imaju po 14 % gledalaca.

Srpski radio je najslušaniji (65,0 %), a iza njega Radio Srbije (43,0 %). Među našim ispitanicima najslušanija je lokalna stanica Radio Srebrenica (10,0 %).

Nastavak u idućem broju: Bihać, Brod, Doboj, Prijedor, Sarajevo, Trebinje

Monitoring

Dnevnik u 15:00 Radija BiH

Monitoring centar Media plana izvršio je analizu emisije Dnevnik u 15 sati Radija Bosne i Hercegovine u periodu od 27. januara do 2. februara 1999. godine. Cilj monitoringa je bio da se ustanovi kako su pokriveni Federacija BiH i Bosna i Hercegovina, te na koje se izvore oslanja ova informativna emisija u praćenju konfliktnih događaja.

Radio Bosne i Hercegovine, prema zvaničnim informacijama, nastoji da što više pokrije cijelu teritoriju Federacije BiH i Bosne i Hercegovine. Razvijena je mreža dopisnika u svim većim mjestima Federacije BiH (što je pokazao i ovaj monitoring) izuzev područja pod hrvatskom kontrolom u Federaciji. Zapadna Hercegovina i dijelovi centralne Bosne su generalno loše pokriveni. Izuzetak su Livno (zapadna Bosna), gdje Radio BiH ima stalnog dopisnika i Orašje (sjeverna Bosna). Emisija, koju smo pratili od 27. januara do 2. februara, imala je šest informacija sa područja Federacije pod hrvatskom vlašću (od vlastitih dopisnika Mostar 3, Vitez 1, Livno 1 i jedna agencijska vijest iz Stoca).

Kada govorimo o Republici Srpskoj uočili smo da su zbivanja u glavnom gradu Banja Luci dobro zastupljena. Na primjer, Dnevnik (29. januara), urednik je počeo sa aktuelnim događajima u RS (sastanak predsjednika RS Poplašena sa parlamentarnim strankama). Bio je to izvještaj stalnog dopisnika iz Banja Luke, a nakon toga date su i ostale informacije u vezi sa izborom mandatar za sastav nove vlade RS (izjava potparola OHR-a A. Štiglmajer i sjednica Vlade Republike Srpske). To važi i za ostale dane (primjer: Dnevnik 30.1. – posjeta premijera Dodika Vašingtonu). U monitorisanom periodu ova informativna emisija je imala 10 informacija iz Republike Srpske (6 iz Banja Luke od čega dvije agencijske, tri iz Brčkog koje ima posebni status i jedna vijest iz Broda za koju se ne zna izvor). Ostali dijelovi RS, posebno njen istočni i južni su slabo pokriveni i, prema zvaničnim izvorima iz ovog radija, ovaj nedostatak se nadomješta korišćenjem agencija.

Kosovo je u monitorisanom periodu bilo glavni konfliktni događaj koji se pratio u Dnevniku Radija BiH. Slušaoci su bili u prilici su da čuju informacije iz Prištine i iz Beograda. Dopisnik iz Beograda, na primjer, prenosi i stavove zvaničnih vlasti, ali koristi i nezavisne izvore. Dopisnik iz Prištine takođe koristi i albanske i srbijanske izvore informisanja (riječ je o informativnim centrima obje strane). Isti stav ovaj radio ima u informacijama koje govore o hrvatsko – bošnjačkim nesporazumima. Prenose se stavovi oba politička partnera. Primjer: Dnevnik 27.1. - posjeta Vitezu Švarca Šilinga, medijatora za Federaciju BiH. Date su izjave Šilinga i predstavnika Hrvata i Bošnjaka koji participiraju u lokalnoj vlasti.

Inače, urednici emisija su u posmatranom periodu poštovali osnovne profesionalne norme u plasmanu vijesti. Nije bilo miješanja informacija i komentara, što je bila nekad stalna boljka i ovog i drugih medija. Jedina primjedba se odnosi na izvještača iz Brčkog (Dnevnik, 28. 1.) koji je izvještaj završio komentarom za koji se ne zna da li je njegov ili je citirao nekog od zvaničnika koje je pominjao u izvještaju.

Interesantan je nacionalni sastav urednika – voditelja i spikera koji su se pojavljivali u posmatranim emisijama. Urednici: 3 Bošnjaka, 1 Hrvat. Spikeri: 1 Bošnjak, 1 Hrvat, 1 Srbin i jedan koji se može svrstati pod “ostali”.

Zaključujući ovaj blic monitoring jednog dijela informativnog programa Radija BiH stiče se utisak da je uredništvo pokrenulo proces profesionalne transformacije svog programa. Ipak, ravnomjerna pokrivenost informacijama cijele Federacije i bolja pokrivenost najvažnijih događaja u Republici Srpskoj biće jedno od glavnih mjerila uspjeha ovog komplikovanog medijskog poduhvata.

(Monitoring centar Media plana)

Medijska legislativa u Federaciji B i H

Kantonalni propisi - sličnosti i razlike (2)

Objavljujemo drugi nastavak osvrta na najnovije kantonalne propise o medijima u Federaciji BiH.

Od kantona do kantona – različit pristup ograničenjima i zabranama

U ostvarivanju prava na slobodu izražavanja svi kantonalni propisi predviđaju i određena ograničenja i zabrane u skladu sa Evropskom konvencijom o zaštiti ljudskih prava i fundamentalnih sloboda. Sarajevski zakon - koji je najšire obuhvatio područje elektronskih medija - uzeo je u obzir ograničenja, odnosno standarde sadržane u Evropskoj konvenciji o transnacionalnoj televiziji. Gledajući u cjelini, broj ograničenja donekle se razlikuje od kantona do kantona, a primjetne su i određene razlike i u pogledu načina njihovog ostvarivanja.

Ograničenja u pogledu slobode informisanja mogu se svrstati u nekoliko osnovnih kategorija, među kojima su najvažnije zaštita privatnosti, zabrana na podsticanje na nasilje, etničku ili vjersku mržnju, zabrana javnog izlaganja pornografskih sadržaja, zabrana prikupljanja informacija na nezakonit način i restrikcije u sferi plasmana ekonomsko propagandnih poruka u elektronskim medijima.

Svi kantonalni propisi, bez izuzetka, sadrže odredbe o pravu na zaštitu privatnosti, dostojanstva, ugleda i časti pojedinca (po uzoru na zakon Republike Hrvatske). Pravo na zaštitu privatnosti uživaju i javna lica "osim u slučajevima koji su u vezi sa njihovim javnim djelovanjem". Jedino zakon Unsko-sanskog kantona ne pravi razliku između običnih građana i javnih ličnosti u pogledu prava na zaštitu privatnosti. U njemu se daje neuobičajeno obrazloženje pojma privatnosti koji se, pored ostalog, odnosi i na "neobjavljivanje nepotrebnih i neugodnih podataka", na neovlašteno objavljivanje "privatnih fotografija", na zaštitu "od špijunaže i neopravdanih i neprihvatljivih indiskrecija..."

U svim kantonalnim zakonima sadržane su i odredbe o zabrani javnog izlaganja pornografskih sadržaja. Ipak, primjetne su i izvjesne razlike u tretiranju te problematike.

Propisi u kantonima sa hrvatskom većinom, te Unsko-sanskom kantonu zabranjuju izlaganje štampe i drugih javnih glasila "na čijoj je naslovnici pornografski sadržaj". Zabrana distribucije ne odnosi se na specijalizovane prodavnice. Zakon Zeničko-dobojskog kantona ne ograničava se na naslovnicu nego generalno govori o zabrani javnog izlaganja i prodaje pornografskih sadržaja, izuzev u posebnim prodavnicama koje odredi Ministarstvo.

Sarajevski zakon predviđa da se distribucija pornografske štampe može vršiti samo u skladu sa "posebnim aktom, koji donosi ministar". Pornografski sadržaj, u smislu ovog zakona,

predstavlja "neprirodni bludni, bestidni, štetni i razvrtni tekst, crtež, fotografiju, film ili spot". Sljedstveno tome zabrana se odnosi i na emitovanje emisija pornografskog sadržaja u općim televizijskim programima, izuzev u kodiranom obliku. Zanimljivo je da se u zakonima Unsko-sanskog i Zeničko-dobojskog kantona - kada je riječ o ograničenjima u domenu djelovanja elektronskih medija - restrikcije odnose samo na ekonomsko-propagandne poruke (ne i druge segmente programa), čiji sadržaj može ugroziti fizički i mentalni razvoj djece i omladine.

Već smo istakli da kantonalni propisi generalno štite slobodu distribucije štampe. Propisi Unsko-sanskog kantona idu i korak dalje: oni obavezuju distributere štampe da u svojoj prodajnoj mreži osiguraju ravnopravan tretman svih izdavača. Ali, i u tom pogledu postoje ograničenja. Zakoni Kantona Sarajevo i Unsko-sanskog kantona predviđaju mogućnost ograničenja ili zabrane distribucije štampe u slučaju ugrožavanja državne sigurnosti ili teritorijalnog integriteta, odnosno ako se njome podstiče rasna, etnička ili vjerska mržnja.

U odnosu na ranije (predratno) zakonodavstvo novi kantonalni propisi u značajnoj mjeri su pojednostavili i liberalizovali postupak osnivanja medija. Sarajevski zakon predviđa da komercijalne i nekomercijalne medije (misli se na štampane medije čiji je sadržaj vezan za djelatnost osnivača) mogu osnivati fizička i pravna lica u svim oblicima svojine. Što se tiče javnih medija ("javni servisi") njih mogu osnivati i preduzeća u mješovitom vlasništvu, čiji su osnivači zakonodavna odnosno predstavnička tijela vlasti, u saradnji sa drugim fizičkim i pravnim licima.

Interesantno je da ostali kantonalni propisi u pogledu vlasništva ne prave nikakvu distinkciju između javnih i komercijalnih medija.

Zakon Zeničko-dobojskog kantona omogućuje osnivanje i izdavanje javnih glasila domaćim fizičkim i pravnim licima. Strana fizička i pravna lica ne mogu biti osnivači i izdavači javnih glasila, a njihov udio u ukupnom kapitalu javnih medija limitiran je na iznos do 49% vrijednosti kapitala. Drugačije rješenje, makar prividno, nudi zakon Unsko-sanskog kantona koji mogućnost osnivanja javnih glasila dopušta i stranim fizičkim i pravnim licima, ali uz pozivanje na "zakon kojim se uređuju strana ulaganja".

Zakonski propisi u kantonima sa hrvatskom većinom ne preciziraju pobliže pitanje prava osnivanja i izdavanja medija, niti ulaze u karakter vlasništva u medijima. U njima se jedino utvrđuje obaveza za pravna lica - koja obavljaju djelatnost javnog priopćavanja - da početkom svake kalendarske godine nadležnom ministarstvu dostave podatke o osobama koje "drže 10 ili više postotaka dionica ili udjela u toj pravnoj osobi, s podatkom o postotku dionica ili udjela".

Na kraju, istaknimo da ni jedan kantonalni zakon ne predviđa zabranu koncentrisanja, odnosno "ukrštanja" među-medijskog vlasništva. Kao što je poznato, takvim rješenjima pribjegle su mnoge evropske zemlje kako bi osigurale veću raznolikost mišljenja i spriječile potencijalno uspostavljanje medijskih trustova.

Sa i bez rtv reklama

Poznato je da je u većini evropskih zemalja ostvaren visok stepen harmonizacije medijske legislative u pogledu načina plasiranja ekonomsko-propagandnih poruka u javnim i komercijalnim rtv stanicama. Tu činjenicu kao da su predvidjeli kreatori kantonalnih zakona, sa izuzetkom Kantona Sarajevo i, donekle, Unsko-sanskog kantona. U ostalim kantonima ta problematika je "zaobiđena" i vjerovanto prepuštena nekom posebnom zakonu.

U propise Unsko-sanskog kantona ugrađena su samo neka opšta načela, kao što je zabrana emitovanja reklama za vrijeme trajanja emisija vjerskog sadržaja, odnosno zabrana sponzoriranja emisija vijesti. Međutim, nije se išlo dalje u konkretizaciju kriterija emitovanja reklamnih i propagandnih poruka na javnim i komercijalnim rtv stanicama.

Zakon o medijima Kantona Sarajevo jedini je detaljno i uglavnom u skladu sa važećim evropskim standardima definirao ovo polje djelovanja elektronskih medija. Vrijeme reklamiranja u programima javne televizije ograničeno je na 8 odsto dnevnog emitovanja programa, odnosno

na 8 minuta u bilo kom satu programa, što je dosta nizak cenzus u odnosu na neka evropske zemlje. U programu javnog radija dnevno emitovanje limitirano je na 90 minuta dnevno, odnosno na 10 minuta u jednom satu. Vrijeme reklamiranja u općem programu komercijalne televizije ne može prelaziti 20 odsto dnevnog vremena emitiranja, ni 15 minuta u bilo kom satu programa. Utvrđeni su i uslovi za prekidanje emitovanja reklamama, pri čemu je napravljena nužna razlika između javnih i komercijalnih rtv stanica. Sadržaj reklamnih poruka podvrgnut je odgovarajućim limitima.

U toku izborne kampanje javne i komercijalne rtv stanice dužne su omogućiti pod ravnopravnim uslovima predstavljanje izbornih programa političkih stranaka i kandidata. U tom periodu dopušteno je i emitovanje političkih propagandnih spotova na komercijalnoj osnovi. Evropski standard je besplatna izborna promocija, najčešće uz zabranu plaćenih oglasa posebno kada su u pitanju javne rtv stanice. U nekim evropskim zemljama politička propaganda je izričito zabranjena, na isti način kao što je zabranjeno reklamiranje duhana ili alkoholnih pića.

Zaboravljeni elektronski mediji

Kantonalni propisi uglavnom su "zaobišli" složenu materiju radio-difuzije, stavljajući u prvi plan regulaciju štampanih medija. Jedini izuzetak u tom pogledu je Zakon o medijima Kantona Sarajevo u kome postoji posebno poglavlje "specifičnosti elektronskih medija", posvećeno definiranju pravila ponašanja javne i komercijalne radio-televizije u duhu međunarodnih standarda. Programi javnih rtv stanica moraju biti nepristrasni, raznovrsni i sadržajno izbalansirani, te održavati jezičku, etničku i kulturnu raznolikost područja na kome se emituju. U cilju zaštite interesa javnosti formiraju se programski savjeti, iz reda stručnjaka iz oblasti medija, kulture, nauke, umjetnosti i religije. U komercijalnim stanicama nije predviđeno osnivanje takvih savjeta, čak ni u slučajevima kada ove stanice vrše dijelom i javnu funkciju (o čemu se postiže dogovor sa nadležnim državnim organima).

Na istovjetan način zaštićeno je pravo javnih i komercijalnih stanica da mogu, bez plaćanja nadoknade, emitovati kratke izvještaje o svim događajima od interesa za javnost. Planiran je i nadzor nad postizanjem tehničkih uslova i standarda emisije i prenosne opreme rtv organizacija. Transparentnost izvora prihoda obaveza je samo javnih rtv stanica, a ogleda se u javnom objavljivanju izvora prihoda za svaku godinu.

A kako je tretirano pitanje dobivanja radio i tv frekvencija, čija je raspodjela, po Ustavu Federacije BiH, u nadležnosti centralnih organa vlasti?

U kantonima sa hrvatskom većinom frekvencije se ne spominju, čak ni u poglavlju o registraciji. U zakonu Unsko-sanskog kantona se kaže da frekvenciju odobrava "nadležni organ Federacije BiH", u zakonu Zeničko-dobojskog kantona "nadležni državni organ", dok sarajevski zakon jednostavno konstatuje da je "izdavač elektronskog medija dužan obezbijediti odgovarajuću licencu", ali se ne kaže na koji način i od koga.

Inače, i u sarajevskom zakonu ostala su neregulisana mnoga važna područja djelovanja elektronskih medija, kao što je satelitska i kablovska distribucija programa, restrikcije u pogledu ukrštenog vlasništva, zabrana raznih oblika piratstva, zaštita autorskih prava itd.

Isti prekršaj - različite sankcije

Šarenilo kantonálnih rješenja ogleda se i u domenu obaveznog čuvanja novinskih i audio-video snimaka radi ostvarivanja prava zainteresovanih lica na ispravku ili odgovor. Zakonski rok za čuvanje ovih materijala u Sarajevu i Zenici je trideset dana, a u Bihaću dvadeset. U zakonima u kantonima sa hrvatskom većinom kaže se da su rtv stanice dužne čuvati tonske i video zapise (štampani materijali se ne pominju) "sukladno odredbama posebnog zakona", ali se ne kaže o kom se zakonu radi.

Svi kantonalni propisi sadrže odgovarajući broj kaznenih odredbi kojima se sankcioniše prekršaji izdavača, odgovornih lica u medijima, institucija koje ne poštuju javnost rada i slično. Uočljivo je da su za iste ili slične prekršaje predviđene različite kazne. Tako, na primjer, ako izdavač medija ne objavi saopštenje organa vlasti čiji je sadržaj hitne naravi u Sarajevu će biti kažnjen od 1.000 do 10.000 KM, u Zenici od 5.000 KM, u Bihaću od 200 do 6.000 KM, u Orašju i Širokom Brijegu od 2.000 do 5.000 DEM, a u Livnu od 3.000 do 5.000 DEM. Osjetne razlike su i u kaznenim sankcijama za distribuciju pornografskih sadržaja, nečuvanje audio i video materijala, odbijanje odgovornog lica u mediju da objavi ispravku informacije na temelju pravosnažne odluke, itd. Postoji i određeni broj prekršaja koji su u nekim kantonima sankcionisani, a u nekima nisu, kao na primjer u slučaju kršenja odredbi o sponzorstvu ili neravnopravnom predstavljanju političkih stranaka i kandidata, itd.

Kantonalni propisi - šta dalje?

Ova kratka uporedna analiza kantonalnih medijskih propisa pokazuje da je relacija na području Federacije BiH provedena parcijalno i nekonzistentno. Usvojeni zakoni međusobno ne korespondiraju u potrebnoj mjeri. Uz to, oni nisu obuhvatili neka ključna područja, napose u domenu elektronskih medija. U pojedinim slučajevima promovisana su rješenja koja odudaraju od međunarodnih standarda. Šarenilo rješenja može dovesti do ozbiljnih implikacija u praksi i potencijalno deformirati medijsku sliku u jednom dijelu BiH.

Zbog svega toga usvojeni kantonalni propisi nisu pozdan i čvrst temelj za stvaranje koherentnog pravnog okvira na entitetskom i državnom nivou. A upravo na tome insistira već duže vrijeme međunarodna zajednica. Potvrdila je to i nedavno održana madridska konferencija o implementaciji mira u BiH na kojoj su utvrđene obaveze i prioriteti u naredne dvije godine. Sa ovog skupa upućen je poziv za "usvajanje zakona u oba entiteta koji će uvažavati principe uređivačke nezavisnosti, vjerske tolerancije i finansijske transparentnosti u svim medijima finansiranim iz javnih prihoda". Savjet za implementaciju mira (PIC) podržao je istovremeno i ulogu Nezavisne komisije za medije (IMC) u "oblikovanju medijskog zakonodavstva u BiH, uključujući preispitivanje postojeće legislativne".

Trenutak je da se prestane nepotrebno rasipati energija, vrijeme i novac, i da se problemu izgradnje medijske legislativne na entitetskom i državnom nivou priđe na dovoljno seriozan i organizovan način. Šuma kantonalnih propisa više je izraz medijskog siromaštva nego bogatstva. Neujednačenost pojedinih rješenja lako se može pokazati kao faktor stvaranja dodatne konfuzije na prilično zamršenoj, razdrobljenoj i zagrijanoj medijskoj sceni. Prvi korak u pravcu stvaranja koherentnog zakonskog okvira morao bi se sastojati u jasnom markiranju i razdvajanju medijskih oblasti koje će se regulirati na kantonalnoj, entitetskoj i državnoj razini. Drugi korak je - harmonizacija svih propisa sa međunarodnim medijskim standardima.

Za početak riječ treba dati Nezavisnoj komisiji sa medije (IMC).

(Analitičko – istraživački centar Media plana, R.Budalić)

Federalna televizija

Šta traže hrvatski predstavnici

Nastavlja se rasprava o koncepciji i karakteru TV Federacije BiH. Stavovi bošnjačke i hrvatske strane (praktički vodećih stranaka ova dva naroda – HDZ i SDA) su i dalje više- manje oprečni. Dok se na bošnjačkoj strani, ali i u sadašnjoj RTV BiH, govori o federalnoj televiziji sa dva komplementarna kanala, hrvatski predstavnici uglavnom se zalažu za dva tv kanala koji će

imati nacionalno obilježje. Takav zaključak se mogao steći i prilikom rasprave na sjednici vlade Federacije BiH (4. februara), na kojoj je razmatran nacrt zakona o federalnoj RTV, koji je pripremio upravni odbor RTV BiH i doradila ekspertna grupa vlade. Nacrt zakona će biti uskoro na glavnoj provjeri političke volje da se počne konačno sređivati stanje u ovoj oblasti – na sjednici Parlamenta Federacije BiH.

U Mostaru je 29. januara održan okrugli sto medijskih i pravnih stručnjaka iz BiH kako bi se razmotrile zakonske pripreme za utemeljenje RTV Federacije BiH. Javnost je malo saznala o zaključcima i stavovima sa ovog skupa, na koga su bili pozvani samo medijski stručnjaci hrvatske nacionalnosti i predstavnici hrvatskih nacionalnih i medijskih institucija.

SAFAX saznaje da su sudionici ovog okruglog stola u svojim diskusijama isticali potrebu ambicioznijeg uključivanja Hrvata u medijske projekte u BiH. Diskutanti su se također zalagali za TV kanal na hrvatskom jeziku. Predstojnica Ureda za zakonodavstvo Vlade Federacije BiH, Valerija Galić je kazala kako utemeljenje hrvatskog nacionalnog kanala u sklopu federalne televizije nije u suprotnosti s Ustavom Federacije BiH. Ona je rekla da je za izradu nacrt zakona o federalnoj televiziji ovlašteno federalno Ministarstvo prosvjete i kulture, a ne Privremeni upravni odbor RTV BiH, koji je već priredio prednacrt tog zakona.

Predsjednik Privremenog upravnog odbora RTV BiH Ante Domazet je objasnio kako je potreba za utemeljenjem javne televizije Federacije BiH bila razlog što je Upravni odbor napravio prednacrt zakona o toj televiziji. Domazet je kazao kako Privremeni upravni odbor RTV BiH sa posebnim zanimanjem očekuje stav Vlade Federacije BiH, koja je Zakon o RTV Federacije BiH stavila u proceduru. Novinar Smiljko Šagolj (nekad veoma istaknuti urednik tvrdo nacionalno orijentisane televizije u zapadnom Mostaru i dopisnik zagrebačke HTV, koji se nakon dužeg vremena pojavio na nekom skupu) usprotivio se zauzimanjima za nacionalni kanal rekavši pritom da “čim se priča o kanalima mi ćemo završiti u kanalu”. Po Šagoljevom mišljenju u BiH već postoji hrvatska televizija (aludirajući na postojeće lokalne televizije).

Voditelj Odjela za razvoj medija pri Uredu Visokog međunarodnog predstavnika za BiH Danijel de Luce je rekao kako Međunarodna zajednica želi ovdje ustrojiti takvu televiziju koja će emitirati program u interesu javnosti, što znači da se neće dopustiti da bilo koja politička stranka kontrolira programsku koncepciju te televizije. De Luce je dodao kako mu je želja da u svakom mjestu BiH građani hrvatske nacionalnosti mogu čuti program na svojem jeziku, te da se nada kako će pravi profesionalci dobiti više prostora u medijima.

Okno monitora

OBN - Reportaža iz Bosanskog Grahova

U okviru serijala “Povratak” TV OBN (28. januara u 21 sat), emitovana je topla i dirljiva polusatna reportaža iz Bosanskog Grahova, autora, urednika i voditelja Mladena Vujića. Fabula izvire iz samog naslova serijala: povratak, a u ovoj priči glavni protagonisti su izbjegli Srbi koji se postepeno vraćaju svojim predratnim domovima.

Zahvaljujući jednoj austrijskoj humanitarnoj organizaciji njihove kuće su obnovljene, ali u njima još nema ni struje, ni vode, a studeni vjetrovi briju sa Dinare. Ni sleđeni grahovski pejzaži ne mogu pokolebati želju za povratkom, koju korektnim odnosom izbjegli Hrvati, sada susjedi, takođe podstiču, a lokalne (hrvatske) vlasti, ničim ne ometaju.

Reportaža odiše optimizmom sagovornika, te što je još važnije, prožeta je iskrenim duhom tolerancije i izmirenja.

Jedan upečatljiv detalj na samom kraju priloga zaokružuje ukupan povoljan utisak o viđenom. Vrhovi okolnih planina su obasjani posljednjim sunčevim zracima, što upućuje na kasno poslijepodne ili ranu več. Vujić nonšalantno identifikuje dan: 28. januar! Bosansko Grahovo je jedan od najudaljenijih toponima od Sarajeva. Makar transportovani i helikopterom SFOR-a, dva Mladena (drugi je Mićević, snimatelj) i Edin Bešo, montažer, načinili su pravi profesionalni podvig. Ili, još tačnije, bila je to demonstracija profesionalizma na bosanski način.

(Monitoring centar Media plana)

Vijesti

Pristanak na cenzuru

Monitor Helsinškog komiteta za ljudska prava u BiH izvjestio je da pojedini čelni ljudi u vladi opštine Gradačac (Federacija BiH – sjeverna Bosna) nastoje da cenzurom novinarskih tekstova manipulišu informacijama koje se pojavljuju kao autorski napisi. Sekretar Sekretarijata za opštu upravu i društvene djelatnosti traži od novinara da dostave svaki rukopis za koji ona procjeni da bi mogao biti “sumnjiv”. Njen kolega, sekretar Sekretarijata za privredu i komunalnu djelatnost zahtjeva da ni jedna informacija iz tog resora se ne objavi bez njegovog odobrenja. Cenzura se uspješno ostvaruje, jer se lokalna radio stanica finansira iz opštinskog budžeta, a njeni novinari su istodobno i dopisnici *Dnevnog avaza* i RTV Tuzlansko-podrinjskog kantona. Tako Stranka demokratske akcije, koja je na vlasti u Gradačcu, drži pod punom kontrolom informativni sistem u opštini i informacije koje izlaze izvan nje.

(Faxletter, Helsinški komitet za ljudska prava u BiH, br. 5)

Obavještenje

Zbog reorganizacije Centra Media plan u Banja Luci i preseljenja u nove prostore za kontakt sa Centrom možete do 15 februara 1999. koristiti telefon/fax 381 78 217 943, a nakon toga 381 78 43 524.

Na pragu novog vijeka

 SLUŠAJTE SVOJIM UŠIMA! **GLEDAJTE SVOJIM OČIMA!** **MISLITE SVOJOM GLAVOM!**

Savjet Media plan Instituta:

Prof.dr Muhamed Nuhić, Hamza Bakšić (Sarajevo); Perica Vučinić (Banja Luka); mr Lenart Šetinc (Ljubljana); Prof.dr Mario Plenković (Zagreb); mr Louis de la Ronciere (Paris); mr Aleksandar Todorović (Montreux); Prof. dr Slavo Kukić (Mostar); Prof.dr. Miroljub Radojković (Beograd)